

SERVIS XIZMATI YO‘NALISHIDA KREATIV TA‘LIM TEXNOLOGIYALARINI QO‘LLASHNING METODIK ASOSLARI

Barataliyeva Nasiba Mahmadaaminovna

*Termiz davlat pedagogika instituti, Tabiiy va aniq fanlar fakulteti,
Texnologiya va geografiya kafedrasi Texnologiya fani oq‘ituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada servis xizmati yo‘nalishida kreativ ta‘lim texnologiyalarini qo‘llashning metodik asoslari yoritiladi. O‘quvchilarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda innovatsion va kreativ yondashuvlar, o‘quv muhitining ijtimoiy-psixologik va texnologik komponentlari tahlil qilinadi.*

Kalit so‘zlar: *kreativ texnologiyalar, metodik asoslar, servis sohasi, ta‘lim sifati, kasbiy tayyorgarlik, ijodiy muhit, texnologik yondashuv, talaba faolligi, interaktiv metodlar, innovatsion o‘qitish*

METHODOLOGICAL FOUNDATIONS FOR APPLYING CREATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN THE SERVICE SECTOR

Annotation. *This article explores the methodological foundations for applying creative educational technologies in the training of service professionals. It analyzes innovative approaches and the socio-psychological and technological components of the learning environment that influence students' professional preparation.*

Keywords: *creative technologies, methodological basis, service field, quality of education, professional training, creative environment, technological approach, student activity, interactive methods, innovative teaching*

KIRISH

Zamonaviy ta‘limda kreativlik asosida tashkil etilgan o‘quv jarayonlari ta‘lim sifatining muhim omiliga aylanmoqda. Ayniqsa, servis sohasi kabi inson omiliga kuchli bog‘langan kasb yo‘nalishlarida ijodiy yondashuv talabalarni nafaqat bilimli, balki moslashuvchan, tashabbuskor va kommunikativ shaxs sifatida shakllantirishda muhim rol o‘ynaydi.

Kreativ ta’lim texnologiyalari – bu pedagogik jarayonda o’quvchi faolligini oshirish, tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish, ta’limni shaxsga yo’naltirish tamoyillariga asoslanadigan usul va vositalar majmuidir. Servis xizmati yo’nalishida bu yondashuvlar talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishda, ularning muammoni hal qilish ko’nikmalarini shakllantirishda, mijoz bilan ishlashda muloqot madaniyatini yuksaltirishda muhimdir. Mazkur maqolada servis sohasi uchun xos kreativ texnologiyalarni qo’llashning metodik asoslari, ularning samaradorligini ta’minlaydigan pedagogik sharoitlar, o’quv faoliyatiga integratsiyalash imkoniyatlari tahlil etiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

So’nggi yillarda O‘zbekiston ta’lim tizimida innovatsion pedagogik yondashuvlar, ayniqsa kreativ metodlar asosida ta’lim berish masalasi ustuvor yo’nalishlardan biri sifatida qaralmoqda [1;45]. Servis xizmati yo’nalishida bu jarayon nafaqat texnik, balki psixologik va estetik komponentlarni ham qamrab oladi.

Chet el va mahalliy olimlarning fikricha (A. Altin, V. Nazarova, N. Muxamedova), kreativ ta’lim metodlari orqali o’qituvchining roli – bilim beruvchi emas, balki yo’naltiruvchi, muhit yaratuvchi, muammoli vaziyatlar ishlab chiquvchiga aylanadi [3;29]. Bunda loyiha asosida ta’lim, dramatizatsiya, rolli o’yinlar, AKT vositalari orqali dizayn loyihalari, “fikir xaritasi” va “qanday bo’lardi agar...” kabi metodlar alohida samarali hisoblanadi.

Metodologik jihatdan maqolada tahliliy, taqqoslash, sistemalashtirish va eksperimentni loyihalash yondashuvlari asosida servis xizmati yo’nalishida ta’lim berishning kreativ usullariga e’tibor qaratildi. Talabalarning individual imkoniyatlarini inobatga olgan holda, ijodiy muhit yaratish hamda mustaqil qaror qabul qilishga yo’naltirilgan vazifalar asosida metodik tavsiyalar ishlab chiqildi.

NATIJALAR

O’tkazilgan nazariy tahlil va kuzatuvlar asosida quyidagi natijalar aniqlandi:

Kreativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslar talabalar faoliyatini jonlantiradi, ularda o’zini erkin ifoda etish, shaxsiy tashabbus bilan chiqish va mustaqil fikr bildirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Talabalar dars jarayonida faqat bilim oluvchi emas, balki muammoga yechim topuvchi, ijodkor subyekt sifatida shakllanadi. Bu yondashuv servis sohasida zarur bo’lgan moslashuvchanlik va tashabbuskorlik kompetensiyalarining rivojlanishiga zamin yaratadi.

Interaktiv mashg‘ulotlar, ayniqsa "servis holatini yaratish", ya'ni real xizmat ko'rsatish vaziyatlarini imitatsiya qilish orqali olib boriladigan dramatik usullar, talabalarni mijoz bilan muloqotda to'g'ri nutq, tana tili, etik norma va ijtimoiy sezgirlikni rivojlantirishga yo'naltiradi. Mashg'ulot davomida talaba o'zini xodim, mijoz, kuzatuvchi roliga sinab ko'rishi orqali turli pozitsiyalarda muloqot yuritishni o'rganadi.

Texnologik loyihalar asosida berilgan topshiriqlar (masalan, xizmat turiga oid yangi mahsulot yoki xizmatni taklif qilish, xizmat ko'rsatish modelini yaratish va himoya qilish) — talabalar orasida tanqidiy fikrlashni, grafik tasavvurni, dizayn yondashuvni va ixtirochilik qobiliyatini faollashtirdi. Jamoa bilan ishlash, rollarni taqsimlash, umumiy maqsad sari harakat qilish, liderlik ko'nikmalarining shakllanishi bu jarayonning ijobiy jihatlari bo'ldi.

O'quvchi markazli muhitda o'qigan talabalar o'zining bilim va tajribasini real hayotiy muammolarga qo'llay olish darajasida mustahkamlangan ko'nikmalarga ega bo'ldi. Ular o'zlari ishlab chiqqan g'oyalarni xizmat ko'rsatishning real sharoitida modellashtira oldilar. Bu esa o'z navbatida ularning kasbiy refleksiya qilishini, ya'ni o'z faoliyatini baholash va takomillashtirish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qildi.

Talabalar o'rtasida o'tkazilgan mini-so'rovnomalarda (60 nafar ishtirokchi) darslarda kreativ texnologiyalardan foydalangan holda o'rganganlar 86% hollarda o'z faoliyatidan qoniqish bildirgan va o'zlashtirish darajasining yuqoriligini ta'kidlagan. 71% ishtirokchi o'z fikricha, ularni ijodiy fikrlashga undagan metod — loyiha asosida ishlash va muammoli vaziyatlarda qaror qabul qilish bo'lganligini bildirgan.

Ekspert baholashlari va pedagogik kuzatuvlar shuni ko'rsatadiki, kreativ texnologiyalar joriy etilgan guruhlarda talabalar faolligi 25–30% ga yuqori bo'lib, amaliy topshiriqlarda mustaqil yechimlar soni va xilma-xilligi ham sezilarli darajada ortgan.

Ushbu natijalar servis xizmati sohasida kreativ ta'lim texnologiyalarining nafaqat ta'lim sifati, balki kasbiy tayyorgarlik darajasiga ham samarali ta'sir ko'rsatishini isbotlaydi.

Xulosa: servis xizmati yo'nalishida kreativ ta'lim texnologiyalarini qo'llash quyidagi afzalliklarni ta'minlaydi:

- ✓ talabalarda mustaqil, kreativ va amaliy fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi
- ✓ o'quv jarayonini jonlantirib, motivatsiyani oshiradi

- ✓ texnik ijodkorlik va innovatorlik kompetensiyalarini rivojlantiradi
- ✓ mijozga yo‘naltirilgan xizmat madaniyatini real sharoitda simulyatsiya qiladi
- ✓ jamoaviy hamkorlik, qaror qabul qilish, tashabbus ko‘rsatish fazilatlarini mustahkamlaydi

Tadqiqot natijalariga asoslanib, kreativ metodlarni servis xizmati yo‘nalishida o‘quv rejalariga kompleks joriy etish, metodik qo‘llanmalar yaratish, o‘quvchilarning ijodiy salohiyatini baholash mezonlarini ishlab chiqish maqsadga muvofiq hisoblanadi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Altin, A. (2021). Creative learning models in vocational education. *Journal of Educational Innovation*, 14(2), 122–130.
2. Nazarova, V. (2020). Kreativ metodlar asosida servis sohasi vakillarini tayyorlash. Toshkent: O‘qituvchi.
3. Muxamedova, N. (2019). Pedagogik texnologiyalarda innovatsion yondashuv. Samarqand: Ilm ziyo.
4. Karimova, Z. (2022). Yuqori malakali servis xodimlarini tayyorlashda kommunikativ kompetensiya. *Pedagogika va psixologiya jurnali*, 3(1), 45–52.
5. Jumayev, A. (2021). Ijodiy yondashuvning ta’lim sifatiga ta’siri. *Ta’lim nazariyasi va amaliyoti*, 4(2), 33–38.
6. UNESCO. (2020). Creative learning and skills development in vocational training. Paris: UNESCO Publishing.
7. Xamidova, D. (2023). Kreativ o‘qitish uslublari: tajriba va tahlil. *Innovatsion pedagogika jurnali*, 5(3), 27–31.